

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERȚIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Eaș banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
--	--	--

Nr. 7894/1903.

Circular

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale de sub jurisdicțiunea Consistorului gr.-ort. român din Arad.

Măritul Congres național-bisericesc din 1903 prin concludul său Nr. 79 a stabilit normativul prin care se regulează participarea la discuțiunea și decidera cauzelor în corporațiunile noastre bisericești, reprezentative și administrative.

În sensul acestui normativ în corporațiunile bisericești, reprezentative și administrative, președintele și membrii respectivei corporațiuni nu participă la discutarea și decidera cauzelor în următoarele casuri :

a), în cauzele sale proprii sau în acelea, de la cari așteaptă daună ori folos;

b), în cauzele rudenilor sale de sânge până la gradul IV, sau de cuscrie până la gradul II.

c) în cauzele părinților sau pruncilor săi adoptivi, precum și ale celor, cari stau sub tutoretatul sau curatela lor;

d), în cauzele, în cari au fost martori, plenipotențiați sau esperti;

e), în cauzele apelate sau subșternute din oficiu, la a căror decidera au luat parte în instanța inferioară.

Ceea-ce prin aceasta se aduce la cunoștință tuturor celor competenți spre știre și conformare.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr.-or. român dela 29 Decemvre 1903 (11 Ian. 1904).

Joan J. Papp,
Episcop.

Nr. 468/1904.

Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului gr.-ort. rom. din Arad.

Am făcut experiență, că unele dintre organele noastre parohiale nu sunt în deplină cunoștință a legilor și normativelor în vigoare, referitoare la obliganțele tacșelor de timbre și a competențelor erariale, eaș din necunoștința acestor legi și normative de natură foarte scrupuloasă pot fi espuse la neplăceri și amende bănești adese-ori prea simțitoare atât pentru interesele lor proprii, cât și pentru ale instituțiunilor, pe cari le represintă, respective în a căror serviciu se află, dar' nu mai puțin păgubitoare și pentru particularii, cu cari au de lucru.

Voind Noi a feri organele noastre parohiale și protopresbiterale, pe preoți, învățători și epitropi, precum și toate persoanele, cari stau în serviciul bisericeii, de consecințele neplăcute și păgubitoare ale neobservării legii despre timbru și competențe, Ne ținem îndatorați a atrage atențiunea tuturor asupra următoarelor dispozițiuni și anume :

a) legea prescrie, că toate documentele supuse taxei de timbru trebuie provăzute cu timbrul recerut ;

b) că organele financiare au dreptul de control și și controlează cu toată scrupulositatea, nu numai dacă documentele sunt sau nu sunt provăzute cu timbrul recerut, ci controlează și aceea, dacă timbrul este ori nu aplicat după prescripțiile legii ;

c) că organele financiare eserciază și au dreptul să esercieze controlul la toate oficiile publice, unde se administreaș și manipulează bani, prin urmare au dreptul de control și la oficiile bisericești, cum sunt oficiile și epitropiile protopresbiterale și parohiale, și

acestea oficii și organe nu se pot subtrage dela controlul admis de lege:

d) că organele financiare, ca și ori care organ de control și eserciază acest drept fără să anuște termenul pe când se vor prezenta;

e) că controlul din partea organelor financiare se eserciază astfel, că acestea prezentându-se la atare oficiu, cercetează toate documentele supuse tacei de timbru și cele aflate timbrate defectuos ori netimbrate le *repertează*, prin ce asigură erariului nu numai traxa de timbru, carea trebuia achitată la estradarea documentului prin aplicarea timbrului recerut, dar mai asigură și o amendă (pedeapsă) și anume în linia primă în sarcina și pe răspunderea aceluia, care din ori și ce motiv a negles a pune timbrul recerut pe cvita sau documentul estradat, ear în linia a doua în sarcina aceluia, care a primit atare cvită sau document;

f) că răspunderea pentru neachitarea tacei de timbru ori pentru neaplicarea lui în modul prescriș de lege cade în prima linie asupra aceluia, ce estradă și numai în linia a doua, adecă numai atunci cade asupra aceluia, ce a primit cvita sau documentul, dacă dela cel-ce l-a estradat, nu se poate încassa;

g) că deși de după celea espuse mai sus, răspunderea cade în linia primă pe cel-ce estradă și numai în linia a doua asupra celui, ce primește, organele financiare totuși au dreptul să ceară solvirea dela ori care dintre părți și de comun sau îndatinat a cere dela oficiul, unde a aflat documentul, rămânându-i acestuia apoi dreptul de regres față cu cel-ce a estradat documentul sau cvitanța netimbrată regulat;

h) dacă persoana sau organul oficios primește vr'o cvită sau document netimbrat, ori timbrat defectuos, numai în acel cas va fi scutit de urmările legii, dacă însuși va face pe finanțul, adeca, dacă însuși va reperta acel document și dacă repertul îl va subșterne în 24 oare la perceptoratul regesc competent.

Fiind însă pentru organele și oficiile noastre și mai lesucios și mai cu cuvință timbrarea regulată, decât repertarea, nu rămâne decât ca organele și oficiile noastre, adecă preoții, învățătorii, comitetele epitropiale, parohiale și protopresbiterali, atât în interesul lor, cât a instituțiunei, pe care o represintă sau în serviciul căreia stau, să esamineze atât la estradare, cât și la primirea vre-unui document, *dacă acela e supus ori nu timbrului și dacă da, cât timbru se recere, unde și cum trebuie aplicat*, ca să corăspundă prescrișelor legii, și oficiile și epitropiile parohiale și protopresbiterali să fie în tot momentul pregătite pentru *controlul organelor financiare*.

Premițând acestea, espunem în cele următoare documentele, cari mai desobvin pe la epitropiile corporațiunilor noastre bisericești și pe la oficiile parohiale și protopresbiterale și cari ca atari cad sub obligamentul legii de timbru și anume:

1) Atestatele, contractele, declarațiunile și estrasele matriculare, cari *toate sunt a se prevedea cu timbru fies de 1 cor. de fie-care coală trebuimnd necondiționat să scrie șirul prim din text pe partea din jos colorată a timbrului, deci nu pe pangeră*.

2) Rugările, planurile de edificare, proiectele de spese pentru ori-ce lucrări de edificare, de reparare și adaptare, condițiunile protocoalelor de licitațiune, protocoalele de colaudări *sunt a se prevedea cu timbru de 1 cor., dar nu e necesar a se scrie preste aceste timbre*.

3. Obligațiunile, cvitele și concesionile de ștergeri (de destabilări) sunt a se prevedea cu timbru a valorii lor după scala II. de timbre, fără privire la numărul coalelor.

Preste aceste timbre încă trebuie să se scrie cel puțin ordul prim din text.

4. Contractele de vindere și cumpărare de regulă se provdă cu timbru de 1 coroană fără privire la prețul realității, și apoi cel mult în 8 zile dela datul lor trebuie *presentate la perceptoratul regesc pentru măsurarea competenței*.

5. La *contractele* despre *închirierea caselor* și despre *esarëndarea realităților* ori a altor obiecte procedura este normată astfel:

a) până la valoare de 200 cor. adeca doauē sute coroane contractul se prevede cu timbru de o coroană.

a) dela 200—16,000 cor, adeca dela douē sute până la șasesprezece mii coroane, contractul se prevede cu timbru după șcala a II. corespușzător sumei arânzii asigurate prin contract, astfel dacă se esarendează un pătrar de pământ cu 490 cor. la an și contractul se încheie pe un period de trei ani, timbrul nu se poate pune numai după suma de 400 cor. prescriș la șcala II., ci se va pune după suma de 1200 cor. adecă după suma asigurată prin contract pe periodul de trei ani.

c) dacă arânda trece peste suma de șase-sprezece mii coroane, contractul nu se prevede cu timbrul recerut de după șcala II., ci se prevede numai cu timbru de o coroană și apoi cel mult în 8 zile dela datul lui se presintă la perceptoratul reg. pentru timbrare, respective pentru măsurarea competenței, care se plătește în numerar.

Presentarea are să se facă astfel, că pe lângă contractul original trebuie să se alătore și o copie simplă netimbrată de pe acel contract.

În casurile însă, când contractele sunt de așa natură, că valoarea lor este pendentă dela aprobarea Consistorului ca autoritate diecesană, *presentarea la perceptorat trebuie să se facă cel mult în 15 zile* dela datul aprobării Consistorului, *cu douē copii netimbrate*.

6. Contractele de întreprinderi, încheiate asupra lucrărilor de edificare ori de reparare, dacă întreprinzătorul nu dă dela sine materialul necesar, se timbrează după șcala II, dacă însă acela dă și materialul, atunci se timbrează după șcala III.

7. Conturile dela meseriași și comercianți, despre articli cumpărați pentru trebuințele bisericii, a școalei și a parohiei, având să servească de cvite pentru cassa bisericii sau a cultului: negustorii, comersanți și meseriași respectivi trebuie să le provază cu timbrul de cvită corăspunzător sumei din cont.

Relativ la aplicarea timbrului observăm, că tacsă de timbru în genere se achitează prin timbre, ce se aplică (lipsește) pe documente și scripte și după-ace principiul fundamental este, că documentul sau scriptul să fie corăspunzător și neescepționabil, urmează de sine, că acela trebuie redactat conform prescrișelor legii, adecă să se scrie pe papir deja provăzut cu timbrul necesar, care se aplică (lipește) pe pagina primă a documentului ori scriptului și pe partea colorată din jos a timbrului lipit trebuie să se scrie cel puțin ordul prim al actului cu începutul textului lui. **Timbrele aplicate ulterior se consideră de neesistente.**

Asemenea se consideră de neesistente **acele timbre, peste cari s'a scris de altă mână și cu tintă, ce difere de cea cu care este scris textul.**

Aceste dispozițiuni sunt de a se observa cu toată scrupulositatea, cu atât mai ales, că pe viitor *Consistorul* — pentru a declina dela sine ori-ce răspundere — din incidentul *supra-censurării documentelor adresânde la rațiociniile comunelor bisericesti și a protopresbiteratelor* din partea sa va procede cu toată rigoarea în aceea afacere repertând toate acele documente, cari nu vor fi provăzute corect cu timbrele necesari.

Intruna ținem necesar a accentua, că epitropiele parohiale, culturale și protopresbiterale nici preoților, nici învățătorilor și nici epitropilor și cu un cuvânt nici la funcționari nici la servitori nu poate solvi salariu și nici o retribuțiune, decât pe lângă cuate în regulă, deci nu pot fi primite la socoți erogațiunile pe lângă titluri, cari nu sunt provăzute cu timbru și nu au formă de cvită regulată. pentru-că tot actul, prin care se recunoaște ridicarea de baai din cassele parohiale, aibă acelea ori și ce titlu, totdeuna se consideră de cvite și trebuie provăzute cu timbrul recerut.

Accentuăm în fine, că în acest circular ne-am marginit a espune numai acelea momente, cari obvin mai des din legea și vastele normative referitoare la timbru și competențe în administrarea afacerilor noastre bisericesti dela parohii și protopresbiterate, recomandând tuturor că în cazurile, în cari nu s'ar putea orienta să cerce legile și normativele pe la notariatele comunale, unde le stau la dispoziție.

A r a d, 24/6 Febr. 1904.

Joan J. Papp.
episcop.

O scrisoare

a fericitului Patriarch din Ierusalim către
Preasfințitul nostru Mitropolit,

Pentru interesul față de mitropolia noastră din partea celor mai depărtați coreligionari ai noștri de altă limbă, cât și pentru însemnătatea istorică, aflăm de bine a publica — după „Tel. Rom.“ — felicitările Fericirii Sale Patriarhului din Ierusalim *Damian* înalt-preasfințitului nostru arhiepiscop și mitropolit *Ioan*, din incidentul serbătorilor Nașterii Domnului și a Anului nou. Este de următorul cuprins:

*Înalt preasfințite Mitropolit al Ardealului,
iubite în Cristos frate,*

Domnul meu Ioan!

Salutăm pe înaltpreasfinția Ta cu frățească sărutare și îmbrățișare!

Azi întreagă lumea e plină de bucurie și pământul împreună cu oamenii se veselește. pentru-că Dumnezeu în formă de om și trupul preamărind s'a pogorit pe pământ și s'a născut cu trup, ca să esopereze mântuirea celor din întunec și din umbră. Serbând noi amintirea acestui preatainic mister al pogoririi lui D-zeu și a întrupării în trup a celui din mamă născut fără tată și de la Tatăl, dela vecinicul D-zeu purces fără mamă,—mers'am la sfântul Vifleim și în însași peștera, luminată cu mare strălucire, în care s'a sevêșit neașteptatul mister, cântat'am cântări de preamărire împreună cu sfântul cler din jurul Nostru și cu multimea de creștini veniți de pretutindenea, preamărind cu ingerii și laudând cu păstorii și adorând cu magii pe D-zeu devenit om și culcat în iesle.

Serbând aceasta cea mai sfântă și înveselitoare serbătoare, cu drag adusu-ni-am aminte de stimatul nume al înaltpreasfinției Tale, vrednice de laudă, și pentru sănătatea, fericirea și îndelunga Ta vieață, înaltpreasfințite Arhiepiscop, pentru pacea permanentă și sporirea în toate cele bune a preasfintei biserici date de D-zeu în a Ta păstorire, înălțat'am ferbinți rugăciuni către Acela care pentru a noastră mântuire trup a luat prin sfânta fecioară. Cu inima plină de bucurie venim deci acum din sfântul Sion, ca prin aceasta frățească epistolă să Te cercetăm pe înaltpreasfinția Ta și cu frățească sărutare și îmbrățișare îmbrățișându-te, cu bucurie să-ți esprimăm salutările Noastre din inimă isvorite, pofind înaltpreasfinției Tale ca din grația Domnului să ajungi sănătos și să petreci cu noroc noul an ce vine pentru-că întru câți mai mulți fericiti ani și având toate darurile cerești, conducându-Ți în câmpul fericirii blânda și de Cristos iubitoare turmă, să poți serba în bucurie sufletească această strălucită serbătoare a întrupării supranaturale și necuprinse de minte a marelui Dumnezeu, a Mântuitorului nostru Iisus Cristos.

Când, pelângă acestea, cu frățească dragoste te rugăm, înaltpreasfințite Arhiereu, să nu încetez a-ți aduce aminte și de Noi în rugăciunile și cererile înălțate Domnului, ca să fim părtași de harul dumnezeesc și să fim aflați vrednici de bunătățile cerești din grația și iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Cristos venit în lume pentru omenime, a cărui mărire e din veac și și până 'n veac: rămânem

în sfântul oraș *Ierusalim*, la 25 Dec.

Ție, iubite și venerate înaltpreașfințite, în Cristos iubitor frate și devotat credincios

Damian al Ierusalimului.

Un memoriu

al lui

Moise Nicoară

de

Sever Secula.

Memoriu.¹⁾

I.

București 17/29 Iulie vechiu, cuptoriu, 1850

*Domnule frate, pretine și părinte,
și fiindcă așa dorești și-ți place,
iubite fiule și nepoate.*

Epistola Domnii tale din 27 Iunie din urmă, pe cât m'a uimit, la vèzul d'intăie, fiindu-mi necunoscută și din trăsuri și din iscălitură, pe atâta m'a și bucurat, vèzènd minten dup'acea că-i dela nepotul meu necunoscut, bărbatul dulceli nepoatei *Lina*;²⁾ deci dela un mădulariu a sângelui meu și a familii noastre și încă mai presus doară că-i dela un fiu devèrat rumân cu sângele, mintea și simțimintele călduros naționale. Cele ce scrii pentru naștere și nume, am putea zice că ar fi de prisosință pentru mine; căci nu-s datat a judeca, a cumpăna și a apreța oamenii după unele ca aceste sau după stare și ranguri, care de multe ori se 'ntèmplă nemerite și nemernice a sorții sau a căpriilor și capiilor omenești. Faptele fac omul, numai acele și numele strălucit; ear' numele singur nici faptelor sau făptuirilor nu pot aduce strălucire și laudă, nici simțirilor amurțite au cugetelor așpite aduce vr'un sboriu înalt, vr'o svîntă mai măreață și slăvită. Omul înfrumusețat cu harul dreptății, a bunătății și a omenirei ver din care parte și limbă a lumii să fie, tot mai presusit va fi în sufletul meu decât necuviosul și nedreptul, carele ar fi cel mai d'aproape al meu. Virtus et in hoste laudanda. Dar prea de saț pentru aste, care mă făcură de mă abătui cât-va dela scop.

Mult mă bucur ca Dumnezeu a fericat pè nepoata mea cu un bărbat de vrednicie și destoiniciile Domniitale, prin ce cred că și neamul a câștigat prin primul (mijlocul) poporului rumân din Iula (nu Giula), care este unul dintre orașele de căpetenie a dietezii. Deci, botează, botează, și învață și luminează, dar nu cu spirit (care curînd se resuflă din sticlă, bate la cap, și aduce des la pomeni, cumeandări, uspețe și tîrguri rușinoase necuvioșii ș. c.) ci cu duh. „*Nădejdea mea este tatăl, scăparea mea fiul, acoperemîntul meu duhul*“ a pune în locul acestora, precum mulți strălimbați strigă în gura mare în nepricepința și găimăcirea lor, *speranța, spiritul, eliberățiune, protecțiune*, și apoi pace de condac, prescuri și Rumănie și c. Domnul săhastru, iubitorul de rădăcini a zis: Va veni altu, care va boteză cu duh ș. c. ear înzeitul Pavel: N'am venit să botez ci să *învèt*. — — Asta-i misia cea mai presustă și cerească a omului pè lumea asta, cu cât mai virtos a preotului. Ce câmp lat! Cătă răstîndere! Cătă nemărginie! Mintea se înteleneste la veghiul lor, — gura amuște stînd a le grăi, ear condeul se timpește cercînd a le răsira. — Numirea părinte, răs-pică toate. Părintele ceresc are grijință de toată zidirea sa; părintele trupesc jertfește tigna și toate ale sale pentru fii sei. Știi bine detorințele a tot omului, 1-e cătră Dumnezeu, 2-le cătră sine (în care se cuprinde de căpetenie *conservarea* sa cu toate cele așinătoare în tot înmezul și cuprinsul), 3-le cătră alții, cătră aproapele său, între care după părinții sei vezi bine că prînd loc stăpânitorii întăie dară ști și aceea, că tot omul are și drepturi rețiproce și conforme, drepturi sfinte și dumnezeesti, zugrăvite pe tipul și asemănarea după care l'a zidit Dzeu, și dela împlinirea căroră alții nu se pot deslega volnicește și după dragă voie fără osîndă.

Deci, învață înțelepciunea poruncilor Dumnezești și și a bisericei *dreptcredincioase* ortodoxe sau pravoslavnice; luminează-ți turma încredințată cu lumina adevèrului și-i însuflă cuvintele mântuitorului: iubii-vè unal pre altul; căci ei între sine și vor gâsi dragoste, milă, ajutor, sfat, compăs și cu un cuvènt, în toate îndosirile, îndărătnicie și plesnirile sorții jalnice, amarnice și fără milă a chema, o mîngăiere viu-făcătoare, plină de blîndă alinare, și molcomire a usturăciunilor, a nedreptăților și a puțurilor(?) lumești. Învață-i, că fără moralitate și virtute, fără păzirea așezemînturilor de lege nu este mîntuire nici aici nici dincolo de viață. Credința mișcă munții, rězămătă în nădejde; fapta dă ambelor putere ne învînsă. Mai bine d'îi fi știind aste și altele mai multe din S. apostol, unde sunt cu amănuntul și a mirare înșirate, care sunt de rînd, urdinarie, de toată zi, și mai bine cunoscute decât mie, cel-ce nici decât nu-s omul de profesie nici nu-mi pot asineți (!) vre-un drept de-a grăi de-asupra. Căci nădăjduiesc dela frățietatea voastră necunoscută, dar însuflețită, că vei da bucuros iertăciune binevoinei mele bètrâne dar părintești și vei hărui ascult cuvintelor celuiia-ce pururea a purtat fericirea și nefericirea voastră a tuturor în ascunsul sufletului său. Așadară, cu părintească conchizuire (confidența: *chizu*, *fisus*, *confisus*) mai adaug încă, învață-i și-i trezește, că numai cu sapa la mână, cu furca și coasa la umere, în ziua de astăzi nu poate ajunge un neam la bineestire (!); că neștiința n'aduce nici un câștig ci nepăs, lene, trîndăvie, a căroră mamă este orbirea. Cultura, învățătura și știința (în cât ne-apărată trebuința lor este pentru fiteșcare, mai mult sau mai puțin știută, ca să-și cunoască și datorințele și drepturile, să-și lucre mai

¹⁾ Scrisoare adresată lui George Vasilievici, preot în Giula, ulterior protopop în Beiuș, apoi în Șiria și în fine în Arad, unde a și murit.

²⁾ Fiica a treia alui David (Vidu) Nicoară, econom în Giula, frate al lui Moise Nicoară. (Datele genealogice-familiare mi-le-a comunicat dl Gherasim Serb.

bine pământul și a-și întocmi economia casei și a trage folosul cuviincios din toate sgarile și tâmplele) unite cu sârguința de albină în tot înțelesul și cu statornicie nesmintită în toate greutățile, nevoile și necazurile, pelângă observarea moralității, a dreptății și a tuturor pravililor Dumnezești, împărătești și civile a patrii, sunt singur și unicul numai isvor de bine-estele unui om în particulariu și care mustră unui neam modrul și calea cu și pe care poate ajunge când-va acela la culmele floriciunei; la care toate arămurile (?) naturii îl imbulzesc, toate deamnele înțeleginți îl măgesc, toate legile Dumnezești îl povățuiesc și și însuși poruncile stăpânitoarești după dreptate și din cuget curat purcese, au sfātuiesc și înlesnesc au încai ar trebui. Să știe ei, că propășire și înaintarea lor în bineestire nu ațină dela unul sau altul numai, ci dela toți împreună, după deosebirea stării fieștecărui; că așa numai, în dragoste și iubire frățască pot tinde mână d'ajutor unul altuia, precum degetul cel mic și cel scurt celor mai mari, fără care ceaste nimică au pre puțin sunt în stare. Meseriile și iar meseriile! Da la asta trebuie știință pregătitoare. Cum ar fi când ați avea acolea un doftor, bărbieriu, chirurg, apotecariu, ciasornicariu, materialistă (?) postavariu, căruțaș, architect, făurariu, ferariu, argintariu, pușcariu, rotariu, și o sută alte, între care doară și un uspătariu, cu învățatură și cuviință? — Lasă că vor veni de aceste, care vă vor apuca astăzi plugu și caru, mâne casa, poimâne via și țarinele, apoi —? Cei-ce le-au dat pradă astăzi, mâne vor fi bucuoși să-și agonisească pâne de toată zi cu luna și cu săptămâna lucrând ca șerbii țelinele ce nu le-au putut păstra și lucra pe seama lor. — Mai una încă. Pomenile, cumândurile, uspețele și alte asemenea obiceiuri la neamul nostru, sunt vrednice de cinste și de laudă. Sunt acele suvenirii din timpurile prischine, dar religionare au naționale, au ambele într'una versate, pretocite și dospite? Tot atâta-i! Destul că ele demostrează și caracterul naționalității și ca sfințe trebuie păstrate; căci mai ales în unele dintr'însele poruncile Dumnezești despre milostenie sunt cu atât de mari slave trăsurate și însemnate, cât nici la o lege, nici la o altă nație nu se află așa (scotînd doară într'un veghiu Scoția.) Ce poate fi, zice un mai însemnat scriitor sau autor, mai mângaios lucru pentru inimile neprihănoase și pline de sfințenia învățării creștinești, și ce mai de proslăvită laudă a păzirii poruncilor Dumnezești, despre milă și înduraciune, decât din prisosul său a hărui ceva sêracilor, pentru scăparea și ușurarea sufletelor a părinților, fiilor, fraților, și altor frații, dela muncile osândii de veți și cu o desfătă nespūsă a se pãrtăși de bucuria flământului, a sătosului, a golului și a lipsitului de luminarea nopții, prin o bucătură sățietoare (doară după săptămâni și luni) prin o băutură stănpărăcioasă (vinul veselește — — dissipat curas edaces — vezi și pe S. Pavel către Timoteiū? au Titu? am uitat), prin un petec de haină au cămașă și prin o luminuță de căți-va crițari? Iaca binecuvântata și mărifastă (!) milă dumnezească și cerească a cumândărilor și a pomenirilor, care asemenea se revarsă preste primitoriu pecum și preste îndurătoriu afară de cei strămutați în vecie. — Uspețele proprie: cununia, măritișul, însurarea ș. a. acele (și nașterea) sunt peste tot (fiind și două dintre taine nu secrete) serbările mai însemnate de bucurii și desfătăciune timporarie, prin antițipăre purcese din nădejde procreații următoare și a prăsiturii genului omenesc (zăesc înăscut așezământ peste toată firea!) serbări sfințite prin ustarea doară (la cei mai numeroși de amarul multor zile trecute) și prin o bucurie

a cărei lung' tinere e neprevăzută, toată că numai în dorință și oarba nădejde-și află temeiul. Înțelepciunea cerească așa a binevoit a dărui slăbănoagii și fragetii creaturii sale pin inchipuire mai mult decât ce cursul firii era în stare de a-i dănu în ievitate. Dar toate în lumea asta au partea lor relativă și bună și rea și precum D-zeu a lăsat binele și răul aproape unul de altul ca omul după înțelepciunea și voința sa să-și poată alege, așa șintr'aste serbări, mai ales la rumâni noștri s'au născut abuzuri însemnătoare care au adus și doară încă și amu simțitoare jicnită și pre-judecată bineestelii între rumâni. Care a făcut unu au mai multe uspețe și nunți, câte 3—4 și cincii zile, ca cu dreaptă cumpănare a tuturor pierdutelor tât positive cât negative, să poți zice că n'au adus în starea sa domnănică greu scăzământ, când însuși unul ca acela nu l-ar cunoaște nici n'ar părea a-l simți? Dar pomenile și cumândările? Cum să încep, unde și cum iau capăt? Mai ales în unele locuri cumândurile cu muzică și salt toată noaptea. Lucruri de atâta laudă pentru scopul lor Dumnezeesc, câtă dărăpănare nu aduc sărăciunii prin neînfrinarea buiguicioasă în desmierdăciuni și gudiciuni (?) prin cheltueli necumpătate?

Abaterile aste dela calea înțeleptii, abuzuri cu atâta destrămăre în tot veghiul, au mare trebuință de dires pentru binele fieștecărui în particulariu și a tuturor obștește; și aceea cu alât mai cu seamă, cu cât că bietul rumân așa încă (ce la nici un alt neam nu se timplă într'acel grad cumplit) trebuie să-si vadă toată mādua și puterea scursă prin ținerea școalelor și a dascărilor și a popilor și a protopopilor și a episcopilor (plus vel minus), zidirea și conservarea școalelor și a bisericilor ș. a. și că un ajutor nu ved nici dintr'o parte, precum li s'ar cădea și lor după dreptate.

Cunoștința și dresura abuzurilor acestora nu pot purcede și proveni decât dela cinul preotesc prin pilde în faptă și prin învățatură și luminarea revărsată dela pristolul și sfințenia altarului. Zic abuzuri, căci ființa lucrului este consfințită prin veți și nu poate, nu trebuie să suferă nici un atins cât mai mic. Ci încă să fie întărită, fărmată și foarte fiată (?) în toată mărirea și curățenia sa. Zi, că numai de 50 de ani incoace dela toată nunta, botezul (cu veselie), pomana și comandu, după măsura cheltuelilor mai de prisos ar fi dat fieștecare după putere de bună voie 10—30 cr., 1, 2, 3, florini pentru adunarea de o cutie au cassă locală a comunității bisericești, spre ajutarea unuia și altuia la învățatură, meserii și c. l., unde putea să ajungă lucru pân'amu? Au folosiți dintr'acea n'ar fi recumpensat cu ușură îndulțată binele primit prin rîvna și mintea lor? Dar mulți sărăcuți ușurându-se cu imprumut pe câteva săptămâni, sau luni? ¹⁾ Vezi bine, că la mănauarea cuviincioasă și la ducerea au purtarea unui asemenea lucru se cere pe cât minte cu cunoștințe, pe atât mai ales încă, caracter întreg și nepătat, suflet limpezit de tot ștercul (?) și lutoșia de interes, și peste toate, iubitor de drept și de dreptate, o inimă plină de rîvna binelui obștește.

(Va urma).

CRONICA.

Aniversarea alegerei de episcop în Arad.
La Trierarchi a fost ziua mare în care Sinodul eparchial din Arad inspirat de Duhul Sfânt și

¹⁾ Partea de până aci a scrisorii a fost trimisă cu scrisoarea datată la 4 August 1850.

condus de dragostea către biserică a dat votul său legitim pentru Preasfințitul nostru Episcop Ioan. Un scurt an de zile a fost destul, ca Preasfințitul să-și valideze probatele sale puteri administrative și cunoscuta-i rîvnă pentru împăcarea sufletelor. Astăzi e pace în biserică, fie binecuvîntat numele aceluia, care păcii și bunăvoinței s'a ales și care înțelegînd pulsul inimei din diecesă, pacea să o consolideze tot mai mult în diecesa sa.

Serbându-și P. S. Sa în ziua aniversării alegerii sale de Episcop și ziua onomastică, a primit membrii societății și corporațiilor românești, cari s'au grăbit a se prezenta la Curtea episcopescă pentru a aduce P. S. Sale urările lor de bine și fericire, — pentru bucuria credincioșilor și fericirea poporului nostru credincios.

* **Reforme școlare.** Actualul ministru al cultelor și instrucțiunii publice Berzeviczy Albert, a convocat o conferență a inspectelor școlari regești din țară, pentru a chibzui reformarea învățămîntului.

Discuția s'a mărginit — fără nici un caracter pedagogic-educativ — la accentuarea tendinței de a produce mai intensă cunoaștere a limbei maghiare și propagării, respective impunerii ei în preponderanță față cu alte studii, în școalele cu limbă de propunere nemaghiară.

Rezultatul discuțiilor poate va da naștere unui proiect de reforme școlare, lipsite de serioșitate și caracter pedagogic și de instrucțiune.

* **Conferențe învățătorești.** Consistorul arhidiecesan a ordonat ținerea conferențelor învățătorești în anul 1904, în zilele de 23, 24 și 25 Aprilie v.

La acele conferențe, care se vor ține în 17 cercuri, după cum s'a împărțit teritoriul arhidiecesan în această privință, sunt îndatorați a participa toți învățătorii și învățătoarele dela școalele populare din arhidiecesă.

În conferențele acestea învățătorești se vor preda modele de lecțiuni și se vor tracta temele pe cari le-au statorit conferențele însele în întrunirile lor anterioare, ori pe cari le vor designa comisarii consistoriali și Consistorul.

Din partea Consistorului se pun ca teme de tractat în conferențele anului acestuia:

a) Importanța cântării în școala populară, cu deosebită considerație la poporul nostru.

b) Rolul familiei în educațiune și scaderile acesteia în familiile țăranilor noștri.

În atențiunea preoților (directori școlari) și a învățătorilor. Tipăriturile: **Conspectul materialului propus precum și ziuarul inspectiune școlare pentru una școală (un învățător) pe un an costă numai din 5 coale, coala à 8 fil. plus 20 fil. porto postal.**

Rugăm deci pe toți aceia cari doresc să aibă aceste tipărituri, să ne trimită, contra valoarea adecă pentru 5 coale plus portul postal suma de 60 fil. anticipativ cu mandat postal căci

spedarea tipăriturilor din chestiune cu rambursă postală, reclamă spese mai mari decăt însuși costul tipăriturilor.

Înainte de a comanda vezi: »Biserica și Școala« Nr. 2/904 pag. 18, »In atențiunea învățătorilor«.

Conducătorii oficiilor parohiale să comunice și să arate acești numeri, adecă Nr. 2/904 și cel de față, necondiționat și învățătorilor.

Administrațiunea tipografiei diecesane.

Avis! Prin prezenta avisăm onor. public, că la tipografia diecesană să mai află încă circa 1000 exemplare din calendarul diecesan pe anul 1904. Cei ce nu-l au, eventual pot desface mai multe exemplare, adreseze-se tipografiei noastre. Exemplarul costă 50 fil., plus 10 fil., porto. La comanda peste 10 exemplare se dă 20% rabat espedându-se francat.

Tipografia diecesană în Arad.

La administrația tipografiei diecesane se află spre vînzare pe lângă Liturgiile, Molitvelnice, Octoice, Ciasloave, Acaftiste, Statutul-Organic și »Regulamentul pentru parohii« cu prețul de 20 fil., plus portul postal.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Tauț**, se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare, în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) usufructul alor 18 jugcat. de pămînt estravilan; b) birul usuat (anume: $\frac{1}{2}$ mîs. de grâu și o mîs. de cucuruz nesfărîmat, dela proprietarii cu cîte $\frac{1}{4}$ sesie de pămînt ear' dela tehnici (jeleri) cîte o mîs. de cucuruz nesfărîmat; c) stolele indatinale, (anume: dela botez 80 fil., pentru molitvă 14 fil., pentru festanie la botez 26 fil.; dela cununii 2 cor.; dela înmormantări mici 2 cor.; la înmormantări dela 7—15 ani 4 cor., car dela 15 ani în sus 6 cor. avînd preotul pentru această stolă a se virși și slujba oșirei sufletului și sluițirea casei; dela înmormantări cu slujba oșirei sufletului, cetirea unui evangelist (stîlp), cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor.; fie-care evanghelie pe drum 04 fil., la pomeni 26 fil., dela alte servicii obveninde și estrase după usul local auterior); d) întregirea venitelor dela stat stabilită pentru recurenții fără 8 cl., în sumă de 529 cor. 80 fil., în care sumă e cuprins și relutul pentru casa de locuit stabilită în 140 cor.

Dările publice le va suporta cel ales:

După venite, parohia e de cl. III-a.

Recurenții sunt poștiți ca recursele instruite cu documentele prescise, adresate comit. par. din **Tauț**, să le subștearnă oficiului ppesc din **Buttyin** (Arad m.) avînd a se prezenta în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în afacerile bisericesti.

Se observă că cel ales va avea se provadă catechisarea la elevii gr. or., cari cercetează școalele din comună, fără privire la caracterul școalei și fără a aștepta remunerațiune pentru catechisare.

Tauț la 25 Ianuarie 1904.

Comitetul parochial

În conțelegere cu **Ioan Georgia** ppresbiter

Conform ordinului Ven. Consistor Aradan de dato 13/26 Ian. a. c. Nr. 35/904 se escrie concurs pentru stațiunea învățătorească dela școala inferioară de băieți din **Pecica-rom**, devenită vacantă prin pensionarea veteranului învățător Iosif Iosa, cu termen de alegere în **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: 1) În bani gata: 600 cor. 2) Locuința în natură. 3) Pentru lemne din care se va încălzi și sala de învățământ 100 cor. 4) Pentru participarea la conferință 20 cor. 5) Pentru curățirea (măturarea) salei de învățământ 40 cor. 6) Grădina numită trifoiște în estesiune de 1350□. 7) Un prund pentru legume în estesiune de 133□. 8) Dela înmormântări, unde va-fi poftit, mari 2 cor. mici 1 cor. Dela recurenți se pretinde să producă: Testimoniu de cvalificațiune și limba maghiară, (cu calcul general cel puțin bun). Să aibă cel puțin 4 cl. gimnasiale, reale, ori civile. Atestat de serviciul de până acum. Declarațiune că de când își formează dreptul la cvinevenal. Că comuna bisericească e învoită a da cvinevenal alegândului învățător, numai după ce a servit în comuna noastră timp de 5 ani. Fână la alegere a se presenta în sf. biserică din Pecica-rom. spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Recursele astfel ajustate să le trimită. M. O. D. protopop tractual Vasilie Beleş în Arad.

Cei ce nu vor intruni condițiunile aceste nu se admit la candidare.

Dat în ședința estraordinară a comitetului par. ținută în Pecica-rom. la 21 Dec. 1903.

Aron Filimon
președintele com. par.

Efrem Hedeșan
notar com. par.

Cu învoirea mea: *Vasilie Beleş* protopop insp. școlar.

—□—

1—3

Conform ordinului Venerabilului Consistor aradan de dato 13/26 Ianuarie a. c. Nr. 35/904 se escrie concurs, pentru îndeplinirea postului de învățătoare la școala de fete din Pecica-rom. cu clasele superioare, cu termen de alegere în **30 de zile dela prima publicare** în organul oficios „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: 1. În bani gata: 600 cor. 2. Pentru lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ. 100 cor. 3. Pentru curățirea salei de învățământ (măturat) 30 coroane. 4. Pentru participarea la conferențe 20 cor. 5. Pentru locuință 120 de cor.

Dela recurente se pretinde a produce testimoniu de cvalificațiune învățătorească. Atestat despre serviciul de până acum. Declarațiune că de când își formează dreptul la cvinevenal, pentru-că comuna bisericească se obligă a solvi cvinevenal alegândei învățătoare, numai după serviciu de 5 ani în comuna noastră. Recursele astfel ajustate să se trimită la adresa M. On. D. protopop Vasilie Beleş în Arad.

Dat în ședința estraordinară a comitetului parochial din Pecica rom. ținută la 29 Decembrie 1903.

Aron Filimon,
preș. com. par.

Efrem Hedeșan,
not. com. par.

Cu învoirea mea: *Vasilie Beleş* protopop, inspector școlar.

—□—

1—3

Se escrie concurs pentru un post cantoral la biserica din Virciolog tractualul Peșteșului cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1) dela 38 nr. de case una vică cucuruz sfârmat bir cantoral sau 2 cor. 2) tot dela atâtea case câte o zi de lucru calculat 1 cor.: 3) a treia parte din eclesia care aduce un venit de 80 cor.: 4) dela înmormântări mari fără hora mortului 80 fil. dela înmormântări mici 40 fil. dela feștării câte 20 fil. toate aceste compute dau un venit anual de 200 cor.

Cei ce voiesc a ocupa acest post au a-și procura decret de cantorat cu care să se presinte în s. biserica din Virciolog.

Comitetul parochial

În conțelegerea cu mine *Teodor Filip* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parochiei vacante de clasa III-a din **Cheriu** protopresbiteratul Orăzii-Mari se escrie concurs, cu termen de alegere pe **28. Feb. 13 Martie 1904.**

Emolumentele sunt: 1) Casa parochială cu 3. chilii cămară și supraedifacatele de lipsă. — 2.) 32 jughere pământ parte arător parte fânaț cu 16 competențe de pășunat. — 3.) Dela 85 nri. de case câte 1. măsură grâu de pânea sau prețul în bani de câte 2 cor. 50 fil. pentru o măsură. 4.) Venitele ștolare anume: pentru parochul de cl. I. cu 12 evanghelii, 2. stâlpi, evanghelia lui Lazar 11 cor. pentru parochul de cl. II. cu 6. evanghelii 8 cor. celelalte stole după usul din trecut. 5.) Întregirea dela stat pentru recurenți fără 8 clase 306 cor. 80 fil. — Toate acestea asigură un venit anual de cel puțin 800 cor. Dările dupe pământ le va folosi preotul ales.

Conform §-lui 8 din Regulamentul pentru parochii veduva și orfanii preotului repausat rămân în casa parochială până în 12/25 Iunie 1904, și au drept la jumătate din venitul parochiei până în 12/25 Dec. 1904.

Se observă că cel ales va avea să provadă catechisarea la elevii gr. or. dela școala cotidiană și de repetiție, cari cercetează școalele din comună, fără privire la caracterul școlii și fără a aștepta remunerațiune pentru catechisare dela parochie ori diocesă.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele provăzute cu documentele pre-serise, adresate comitetului par. din Cheriu să le aștearnă subsemnatului în Oradea-Mare (N. Vărad) până în 26 Feb. v. 1904, având a-se presenta în sf. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cele bisericești.

Comitetul parochial,

În conțelegere cu: *Tomu Păcală* protopresbiter.

—□—

2—3

Prin înalta rezoluțiune consistorială de sub Nr. 8851/1903, sistemisându-se post de capelan temporal pe lângă deficientul preot Vasilie Crașovan din **Babșa** tractul Belințului, pentru întregirea acestui post se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1., jumătatea din sesiunea parochială; 2, întreg venitul ștolar; 3, birul preoțesc într-o cât se va reactiva și 4, întregirea dela stat ce o va căpăta ca capelan.

Reflectanții, fiind parochia de clasa a II-a, trebuie să poșadă ecalificațiunea recerută pentru această clasă.

Concursele instruate amăsorat normelor în vi-goare, au să se adreseze comitetului parochial, pe ca-lea oficiului protopresbiteral gr-or. roman din Belinț (Bélincz, Temes megye); ear' reflectanții, în terminul concursual, sunt poștiți a se presenta într'o Duminecă sau într'o sərbătoare în sfânta biserică din Babșa, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, eventual în or-atorie.

Babșa, 22 Ianuarie v. 1904.

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrbu* ppresbiter.

—□—

2—3

În urma ordinului Ven. Consistor diecesan din Arad de sub Nr. 8348/903, se escrie concurs pen-tru îndeplinirea parochiei de clasa primă din comuna bis. gr. or. rom. **Cherechiu**, protopopiatul Șiria, com. Arad devenită vacantă în urma decedării fericitului preot Teodor Stan, cu termin de alegere pe 22 Feb. v. 6 Martie n 1904.

Beneficiul e urm.: a) Sesiunea parochială prețuită în 1400 cor. b) Despăgubirea pentru pășune 96 cor. c) Usufructul unui intravilan parochial 40 cor. d) 20 și-mice grâu, solvinde ulterior la finea anului din fonda-țiunea de bucate á 10 cor. e) dela cununii 64 cor. f) boteze 32 cor. inmormântări 130 cor. total 1962 cor.

Din acestea detragându-se toate dările de 257 cor. resultă un venit 1705 cor.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sunt avi-sați ca petitele lor, instruite conform §-lui 15, lit. a Rglmt. pentru parochii și adresate comitetului parochial din Cherechiu să le susțearnă M. On. Domn George Popovici protopop în Șiria până la 20 Febr. v 1904, cele intrate mai târziu nu se vor lua în socotință, ear până la espirarea terminului de concurs cu observarea §-lui 18 din Regulamentul amintit, recurenții să se pre-sinte în sf. biserică din Cherechiu, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie și rituale.

Cherechiu din ședința comitetului parochial la 8/21 Ian.

Gavriil Ardelean,
presedinte.

Ioan Micovoin
notar.

Cu știrea mea: *George Popovici* protopop.

—□—

3—3

Pe basa ordinațiunei Ven. Consistor diecesan din Arad Nr. 8061/1903 se escrie prin aceasta din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea parochiei din Curtiei devenită vacantă prin promovarea fostu-lui paroch Procopie Givulescu de protopresbiter în Maria-Radna.

Venitele sunt: Una sesiune pământ comasaț, în care se cuprinde și pășunea; birul și stolele ușate dela poporeni acelei parochii, — cari toate dau un venit anul de peste 1600 cor.

Dările publice le va suporta preotul alegând din al său; asemea sustă ventru densusul deobligamentul §-lui 8 din Reg. pentru parochii.

Dela recurenți se cere ecalificațiune pentru pa-rochii de c'. I, — cei cu esamen de maturitate vor fi preferiți

Recursele adjustate conform prescrișelor §-lui 13 din stat org și §. 15 din Reg. pentru prochii, — adresate comitetului parochial din Curtiei (ppresbiter-

ratul Chișineu, com. Arad), — să le trimită subscri-sului ppresbiter în Chișineu (Kisjenö) com. Arad în terminul concursual.

Recurenții au să se prezenteze în s. Biserică din Curtiei, pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale, — observând strict dispoșițiunile §-lui 18 din Regulam. pentru parochii.

Chișineu, 14/27 Ianuarie 1904.

Dr. Ioan Trăileșcu,
ppresbiter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

În lipsa de reflectanți, neputându-se ținea licita-țiunea defiptă pe ziua de 11/24 Ianuarie a. c. prin a-cesta de nou se publică licitațiune minuendă pentru renovarea s. bisericei gr. or. rom. din **Seceani**, proto-presbiteratul Timișorii cu prețul de esclamare 6264 cor. 18 fil.

De renovat sunt: acoperirea bisericei cu tnichea (blech), facerea de nou: 3 uși, scaunul coperișului, pardoseaua bisericei, repararea turnului, cermei ferest-rilor, scaunelor precum și alte reparări mai mici.

Licitațiunea se va ținea în 1/14 Feb. 1904 d. a. la 2 oare în localitatea școalei de băieți de aici.

Reflectanții vor avea să depună înainte de lici-tațiune, vadiu de 10% în bani gata sau în hâr-tii de valoare acceptabile.

Planul și proiectul de spese precum și condiți-unile se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Seceani, 12/25 Ianuarie 1904.

Vasilie Roman,
paroch, preș. com. par.

Dimitrie Suciu,
not. com. par.

—□—

3—3

Am onoare a aduce la cunoștința M. On. public, că cu 1 Martie a. c. deschid în Oravița

cancelarie de arhitectură.

Întreprind spre cfeptuire tot felul de planuri și zidiri.

Tot-odată fac cunoscut M. On. public că întreprinderile de zidiri și arangiamente le esecut asociat cu domnii măiestri români: Ioan Cotêrlă și fiul sculp-tor têmplar, Filip Mateiu pictor-auritor și Dimitrie Bagheria lăcătar.

Cu distinsă stimă

Dimitrie Boitor,
arhitect-întreprinzător.

2—3